

Anderš, Josef

[Анніна, І.О.; Горюшина Г.Н.; Гнатюк, І.С.; Жайворонок, В.В.;
Качура, О.В.; Озерова, Н.Г.; Федоренко, Т.О.
Російсько-український словник]

Opera Slavica. 2004, vol. 14, iss. 4, pp. 52-53

ISSN 1211-7676

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/117826>

Access Date: 18. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

является достоинством анализируемого издания. Если же говорить о недостатках, то они не концептуальны, а всего лишь «недостатки достоинств». (Отдельные замечания отмечены нами непосредственно в тексте книги).

Проведенный анализ дает возможность высоко оценить труд авторов и пожелать им издания учебников такого же концептуального содержания по всем уровням современного русского языка.

Светлана Ордынская

Анніна, І. О. – Горюшина, Г. Н. – Гнатюк, І. С. – Жайворонок, В. В. – Качура, О. В. – Озерова, Н. Г. – Федоренко, Т. О.: Російсько-український словник. За редакцією доктора філологічних наук, професора В. В. Жайворонка. Київ: Абрис, 2003, 1401 с. ISBN 966-531-121-2

Вихід рецензованого словника у світ викликаний значними змінами, які відбулися в лексичі російської й української мов з часу опублікування останнього академічного „Російсько-українського словника” (Т. 1-3. Київ: Наукова думка, 1968-1970). Завдання авторів полягало в тому, щоб, з одного боку, значно доповнити корпус російських реєстрових слів новими лексичними одиницями, якомога точніше представити українські еквіваленти з усіма їхніми граматичними, словотвірними, акцентуаційними й стилістичними характеристиками і, не в останню чергу, суттєво збагатити ілюстративний матеріал вільними, усталеними, фразеологічними та термінологічними сполуками, а з другого – максимально врахувати досягнення української і світової двомовної перекладної лексикографії. З цим нелегким завданням автори, на нашу думку, повністю впоралися.

Насамперед, реєстрова частина словника збагачена не тільки новими словами (*дизайн, дискета, маркетинг* та ін.), які були відсутні в попередньому виданні, але й доповнена похідними одиницями типу *галдѣжний* (від *галдѣж*), *царевнин* (від *царевна*) та ін., похідними граматичними формами (зокрема, активними дієприкметниками, пасивними й зворотними дієсловами), формами ступеньованих прикметників та прислівників, юкстапозитами та композитами з префіксоїдами (*бізнес-центр, шоу-бізнес, автокефалія, відеоапаратура, стереозапис* та ін.), словами, пов'язаними з етнічними назвами, назвами різних одиниць виміру (грошових, метричних тощо) та спеціалізованою лексикою різних термінологічних систем і підсистем.

Удало опрацьована українська частина словника, яка містить ряд цікавих лексикографічних знахідок: по-перше, в ній максимально представлені українські еквіваленти, які виносяться на перше місце і уточнюються відповідними ремарками; по-друге, разом з широкоживаними еквівалентами-запозиченнями подаються питомі українські відповідники, причому при ботанічних і медичних термінах останні вживаються без обмежувальних позначок; по-третє, актуалізуються питомі українські еквіваленти-синоніми, які не були відображені в попередньому виданні, і використовуються оригінальні українські відповідники до окремих російських й іноземних слів; по-четверте, до російських композитів з елементами *-видный, -*

образный, -подобный наводяться українські еквіваленти-прикметники з суфіксом *-уват- (-оват-)*, а до іменників на *-ка* з семантикою "результат, наслідок, спосіб дії" – українські віддієслівні іменники-еквіваленти на *-овання*; по п'яте, робиться спроба уніфікувати українські дієприкметникові форми активного стану, пор.: *активизирующий прич. який (що) активізує; прил. активізаційний, для активізації*; по-шосте, словник звільнений від непотрібних еквівалентів-русизмів типу *вищестоячий, нижшестоячий, офіціальний, внутрігалузевий, принципальний та деяких ін.* При оновленні українських відповідників автори спиралися на солідну Лексичну картотеку Інституту української мови Національної Академії наук України і нормативні словники. До цього слід додати, що словник укладено згідно з вимогами чинного "Українського правопису" (1993) і, як такий, має безперечно нормативний характер.

У словнику застосовано гніздовий спосіб подачі словникових статей, який дозволив об'єднати спільнокореневу лексику в словотвірні гнізда (напр., дієслівна стаття побудована за принципом об'єднання похідних одиниць навколо заголовної видової пари, після чого наводяться дієприкметникові форми та віддієслівні утворення тощо). Запропоновано й чітко реалізовано систему подачі семантичних, граматичних і стилістичних характеристик, омонімів і ілюстрацій, ремарок і відсилань. Регулярно наводиться у словнику закінчення *-у (-ю)* українських іменників чоловічого роду II відміни до реєстрових слів; правда, при іменнику *горіх* у словосполученні-еквіваленті *відьмин горіх* до реєстрового слова *гамамелис* (стор. 168) воно чомусь відсутнє.

Отже, нове академічне видання Російсько-українського словника є цінним внеском у світову двомовну перекладну лексикографію: словник не тільки досить повно відображає актуальні зміни в лексиці сучасних російської й української мов, зумовлені кардинальними змінами в житті самого суспільства, а і є надійним довідником і помічником при відшукуванні точних українських еквівалентів до російських слів, ознайомленні з новими одиницями загальноживаної лексики і дотриманні сучасних акцентуаційних, стилістичних і правописних норм.

Йозеф Андерш

Нилогов, А. С.: Система тестовых заданий по дисциплине «Историческая фонемология цепи славянских языков, связанных отношениями „предок – потомок“, от праиндоевропейского в лице его протославянского диалекта до русского». Учебное пособие для студентов филологических факультетов высших учебных заведений. Научный консультант и редактор Ю. Я. Бурмистрович. Абакан, Издательство Хакасского государственного университета им. Н. Ф. Катанова, 2003. 216 с.

Предлагаемое учебное пособие является учебно-методическим изданием. Посвящено оно одной из дисциплин историко-лингво-славяноведческого цикла – исторической фонемологии славянских языков. Данный курс можно считать для студентов русской филологии одним из важнейших и интереснейших учебных